

ELEKTRONICZNE POSTĘPOWANIE UPOMINAWCZE

– PORADNIK DLA POZWANEGO

1. Wprowadzenie

W elektronicznym postępowaniu upominawczym (EPU) stosuje się przepisy o postępowaniu upominawczym z **odrębnościami wynikającymi z przepisów art. 505²⁸ - art. 505³⁷ Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.)**.

E-Sąd, czyli Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny jest właściwy rzeczowo niezależnie od wartości przedmiotu sporu. Ograniczenia natury technicznej pozwalają obecnie dochodzić roszczenia pieniężnego w kwocie nie większej niż 100.000.000 (sto milionów) złotych.

Dostęp do e-Sądu możliwy jest poprzez portal www.e-sad.gov.pl

Komunikacja między pozwanym i e-Sądem odbywa się w drodze tradycyjnej, chyba że pozwany sam zainicjuje komunikację elektroniczną.

2. Czym różni się postępowanie przed sądem tradycyjnym od elektronicznego postępowania upominawczego przed e-Sądem?

Strony mają w postępowaniu przed e-Sądem takie same prawa, jak w tradycyjnym postępowaniu sądowym. Powód ma jednak więcej obowiązków, których spełnienie zapewnia wyższy poziom ochrony pozwanego. Obowiązek podawania w pozwie m.in. numerów PESEL lub NIP pozwanego (numeru z rejestru KRS lub innego rejestru, ewentualnie NIP dla pozwanego nie będącego osobą fizyczną) pozwala na jego jednoznaczne zindywidualizowanie i uniknięcie sytuacji, w której postępowanie mogłoby być prowadzone przeciwko niewłaściwej osobie, tylko ze względu na zbieżność imion i nazwisk lub nazwy.

Zaletą korzystania z EPU jest możliwość dokonywania czynności procesowych bez wychodzenia z domu - wystarczy mieć dostęp do komputera i Internetu oraz założyć konto użytkownika w systemie teleinformatycznym e-Sądu.

3. Nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym

Nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym to orzeczenie sądowe, wydane na podstawie pozwu złożonego przez powoda poprzez portal www.e-sad.gov.pl.

Nakaz zapłaty, zgodnie z art. 498 w zw. z art. 505²⁸ k.p.c., wydaje się, jeżeli powód dochodzi w pozwie roszczenia pieniężnego, zatem **w każdej sprawie o zapłatę** określonej sumy pieniężnej dopuszczalne

jest wydanie nakazu zapłaty, bez względu na wysokość roszczenia i tytuł prawny będący jego podstawą (np. umowa o dzieło, niezapłacone faktury VAT, niezapłacone rachunki, odszkodowanie).

Z punktu widzenia pozwanego elektroniczne postępowanie upominawcze nie różni się od zwykłego postępowania upominawczego. W obu przypadkach sąd wydaje orzeczenie (nakaz zapłaty) opierając się na materiale przedstawionym (opisanym) przez powoda.

Nakaz zapłaty nie może być wydany, jeżeli według treści pozwu:

- 1) przedstawiony przez powoda stan faktyczny budzi wątpliwości (np. powód nie podaje, dlaczego domaga się zapłaty od pozwanego);
- 2) roszczenie jest oczywiście bezzasadne (np. powód żąda zapłaty za usługę, której nie wykonał);
- 3) zaspokojenie roszczenia zależy od świadczenia wzajemnego (np. w sytuacji, gdy pozwany miał zapłacić powodowi dopiero po wydaniu mu rzeczy sprzedanej, a powód do tej pory rzeczy tej nie wydał);
- 4) miejsce pobytu pozwanego nie jest znane albo gdyby doręczenie mu nakazu nie mogło nastąpić w kraju.

Obecnie w elektronicznym postępowaniu upominawczym **nie mogą być dochodzone roszczenia, które stały się wymagalne wcześniej niż w okresie trzech lat przed dniem wniesienia pozwu**. Jeśli zatem w danej sprawie data wymagalności kwoty wskazanej w pozwie będzie wcześniejsza niż trzy lata poprzedzające złożenie pozwu, e-Sąd podejmie decyzję o braku podstaw do wydania nakazu i przekaże sprawę do tradycyjnego „papierowego” postępowania – do sądu właściwości ogólnej pozwanego.

4. W jaki sposób powiadamia się pozwanego o toczącym się przeciwko niemu postępowaniu przed e-Sądem ?

Po wydaniu nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym e-Sąd doręcza pozwanemu nakaz zapłaty w formie papierowej, pocztą tradycyjną (listem poleconym) wraz z pouczeniem m.in. o sposobie wniesienia sprzeciwu – środka prawnego służącemu podważeniu skuteczności wydanego nakazu zapłaty.

5. Sposób komunikacji pozwanego z e-Sądem

Pozwany może dokonać **wyboru** sposobu komunikacji z e-Sądem:

- 1) w sposób tradycyjny – papierowy

albo

- 2) w formie elektronicznej - za pośrednictwem konta założonego w systemie teleinformatycznym e-Sądu.

Dopóki pozwany nie wniesie pisma procesowego w formie elektronicznej, będzie komunikował się z e-Sądem w formie tradycyjnej.

Skuteczne wniesienie pisma przez pozwanego w formie elektronicznej, poprzez konto użytkownika, będzie decydowało o tym, że **od tej pory jest to jedyna dopuszczalna forma kontaktu** pozwanego z e-Sądem.

Z momentem wyboru formy elektronicznej komunikacji z e-Sądem wszelkie postanowienia i zarządzenia wydawane w toku postępowania będą **uznane za doręczone z chwilą zalogowania się przez użytkownika na jego koncie w e-Sądzie**. Po zalogowaniu się na ekranie komputera pojawia się komunikat, że nastąpiło doręczenie i następuje automatyczne przekierowanie do zakładki „Moje doręczenia”. O oczekujących na doręczenie na koncie pozwanego orzeczeniach jest on **informowany pocztą elektroniczną** na adres podany w formularzu rejestracyjnym.

W razie wyboru komunikacji elektronicznej z e-Sądem datą doręczenia pisma jest chwila **pierwszego zalogowania użytkownika** (adresata korespondencji) na jego koncie, po umieszczeniu tam doręczanego pisma lub – jeśli nie nastąpiło prawidłowe zalogowanie – data, w której upływa 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym e-Sądu.

6. Założenie konta w e-Sądzie

Aby skorzystać z elektronicznej formy komunikacji z e-Sądem w ramach elektronicznego postępowania upominawczego należy **założyć konto w systemie teleinformatycznym e-Sądu i uzyskać certyfikat służący składaniu elektronicznego podpisu** – z Centrum Certyfikacji EPU.

W celu założenia konta należy wejść na stronę internetową: www.e-sad.gov.pl i wybrać zakładkę „Zarejestruj konto”. Następnie należy postępować zgodnie z pojawiającymi się na ekranie wskazówkami kreatora konta w EPU, wybierając na początku opcję „konto podstawowe”. Następnie należy podać dane:

- imiona i nazwisko,
- numer PESEL,
- numer dokumentu tożsamości,
- miejsce urodzenia,
- adres poczty elektronicznej,
- adres do korespondencji.

Użytkownik musi wskazać nazwę oraz hasło do bezpiecznego logowania. Ciąży na nim także obowiązek aktualizowania powyższych danych.

W wypadku problemów technicznych związanych założeniem i obsługą konta użytkownika, należy skontaktować się z pomocą techniczną e-Sądu na adres e-mail: pomoctechniczna@e-sad.gov.pl

7. Certyfikat w EPU (podpis elektroniczny)

Niezbędne do prawidłowego wniesienia pisma procesowego w elektronicznym postępowaniu upominawczym jest podpisanie pisma. W EPU zarówno pozwany jak i jego pełnomocnik posługują się wyłącznie **podpisem elektronicznym**. Podpis ten służy do podpisywania wszelkich pism procesowych, składanych w e-Sądzie.

W postępowaniu przed e-Sądem można posługiwać się zwykłym podpisem elektronicznym - certyfikatem uzyskiwanym poprzez portal e-Sądu, po założeniu konta. Certyfikat taki można uzyskać wchodząc w zakładkę „Certyfikaty i faktury”, wybierając opcję „Wniosek o wydanie certyfikatu” i wypełniając formularz tego wniosku. Na podstawie tak złożonego wniosku certyfikat wydawany jest przez Centrum Certyfikacji Elektronicznego Postępowania Upominawczego. Okres ważności otrzymanego certyfikatu wynosi jeden rok.

Oprócz zwykłego podpisu elektronicznego, o którym mowa wyżej, możliwe jest posługiwanie się bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym.

Do złożenia elektronicznego podpisu niezbędne jest korzystanie w przeglądarce internetowej z bezpłatnego oprogramowania JAVA.

8. Otrzymałem nakaz zapłaty i co dalej?

Pozwany po otrzymaniu nakazu zapłaty wydanego przez e-Sąd może - zgodnie z pouczeniem dołączonym do nakazu zapłaty – **zapłacić powodowi kwotę wskazaną w nakazie, jeżeli uważa, że nakaz zapłaty został zasadnie wydany**.

W przypadku, jeżeli pozwany uważa, że nakaz został niesłusznie wydany np. na podstawie błędnych informacji podanych w pozwie albo kwota zasądzona nakazem została już zapłacona, może **złożyć do e-Sądu sprzeciw** – środek zaskarżenia służący podważeniu wydanego nakazu zapłaty.

Należy podkreślić, że w przypadku niepodjęcia żadnej czynności, **nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu uprawomocni się po upływie dwóch tygodni od daty doręczenia pozwanemu**. Następnie e-Sąd z urzędu nada mu klauzulę wykonalności, co pozwoli powodowi na wyegzekwowanie roszczenia w postępowaniu egzekucyjnym.

9. Sprzeciw od nakazu zapłaty wydanego przez e-Sąd

Niezależnie od wyboru formy – tradycyjnej lub elektronicznej - **sprzeciw od nakazu zapłaty nie wymaga uzasadnienia i powołania się na dowody**. W sprzeciwie wystarczy zatem napisać: „Wnoszę sprzeciw od nakazu zapłaty” i podać zawarte w nakazie zapłaty informacje: sąd, który go wydał, datę wydania nakazu oraz sygnaturę sprawy. **Do sprzeciwu nie trzeba dołączać żadnych dokumentów**.

W razie prawidłowego (tj. spełniającego powyższe wymogi i terminowego) wniesienia sprzeciwu **nakaz zapłaty traci moc w całości, a e-Sąd przekazuje sprawę do sądu według właściwości ogólnej**. Utrata

mocy nakazu zapłaty wydanego przez e-Sąd na skutek wniesienia sprzeciwu przez pozwanego nie jest równoznaczna z zakończeniem postępowania w danej sprawie. Będzie się ono dalej toczyło przed sądem właściwości ogólnej pozwanego (czyli sądem właściwym według miejsca zamieszkania pozwanego) i zostanie on wezwany na rozprawę.

Termin do wniesienia sprzeciwu wynosi dwa tygodnie od dnia doręczenia nakazu zapłaty wydanego przez e-Sąd. Sprzeciw wniesiony po upływie tego terminu podlega odrzuceniu, co skutkuje uprawomocnieniem się nakazu i w efekcie możliwością prowadzenia na jego podstawie egzekucji.

Jeżeli pozwany bez swojej winy nie złożył w formie papierowej lub elektronicznej sprzeciwu, pomimo takiego zamiaru – np. nie zrobił tego na skutek wypadku komunikacyjnego, pobytu w szpitalu – powinien w ciągu tygodnia od ustania przyczyny, która spowodowała uchybienie terminowi złożyć do e-Sądu **wniosek o przywrócenie terminu** do wniesienia sprzeciwu, uprawdopodobniając okoliczności uzasadniające wniosek (np. kopię wypisu ze szpitala). Należy pamiętać, że wówczas wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu **składa się sprzeciw**.

10. Czy przed e-Sądem powód można dochodzić wierzytelności przedawnionych?

Przepisy polskiego prawa nie zabraniają dochodzenia roszczeń przedawnionych i tak jest również w EPU. Roszczenie przedawnione to w dalszym ciągu dług, który powinien zostać spłacony, tyle tylko, że – na skutek podniesienia przez pozwanego zarzutu przedawnienia – powód zostaje pozbawiony możliwości przymusowego dochodzenia zapłaty. W przypadku zasądzenia nakazem zapłaty przedawnionego roszczenia, pozwany może wnieść sprzeciw od tego nakazu do e-Sądu podnosząc **zarzut przedawnienia**.

Obecnie, w związku z tym, że w EPU mogą być dochodzone tylko roszczenia, które stały się wymagalne w okresie trzech lat przed dniem wniesienia pozwu, przypadki pozywania o roszczenia przedawnione zostaną w większości wyeliminowane.

11. Procedura wprowadzania sprzeciwu w EPU

- 1. Zainicjowanie procedury** następuje po zalogowaniu się do systemu e-Sądu, w którym należy wybrać opcję „Dołącz do sprawy” i następnie wybrać z listy stosowny „Sposób dołączenia”.
- Aby „Dołączyć do sprawy” należy podać **kod dostępu** – tj. ciąg liter/cyfr/innych znaków, który jest podany na doręczonym pozwanemu nakazie zapłaty. Po wpisaniu kodu dostępu należy zaznaczyć opcję „wnoszę o ustanowienie komunikacji elektronicznej”. Zatwierdzenie powyższych informacji następuje poprzez kliknięcie opcji „Dołącz do sprawy”.
- Następnie, zgodnie z wyświetlanymi na stronie internetowej informacjami o kolejnych krokach, należy wprowadzić **treść sprzeciwu** od nakazu zapłaty.
- 4. Podpisanie sprzeciwu** następuje po wybraniu opcji podpisu, zaznaczeniu właściwego certyfikatu (podpis elektroniczny) i złożeniu podpisu. Jeśli po kliknięciu opcji podpisywania nic się nie dzieje,

należy sprawdzić, czy system użytkownika spełnia wymogi podane na stronie e-Sądu, dotyczące oprogramowania: https://www.e-sad.gov.pl/Subpage.aspx?page_id=21. Należy także zainstalować najnowszą wersję oprogramowania JAVA.

12. Opłata sądowa

Wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym jest **wolne od jakichkolwiek opłat**.

13. Kod dostępu do akt w EPU

Kod dostępu do akt elektronicznych umożliwia przeglądanie akt sprawy w elektronicznym postępowaniu upominawczym, **bez konieczności logowania się na koncie przez użytkownika systemu**.

Na stronie głównej: www.e-sad.gov.pl wystarczy wybrać zakładkę „Dostęp do akt sprawy i nakazów” i w polu „Kod dostępu” podać ciąg liter/cyfr/innych znaków, którym opatrzone są niektóre orzeczenia e-Sądu, m.in. nakazy zapłaty. Kod ten jest umieszczany w prawym górnym rogu orzeczeń (w przypadku nakazu zapłaty kod umieszczany jest dwukrotnie, także w lewym górnym rogu). Jego wpisanie w omawianej zakładce powoduje wyświetlenie orzeczenia, które zostało opatrzone tym kodem, oraz orzeczeń, które zostały powiązane z tym orzeczeniem w tzw. repozytorium.

Innym rodzajem kodu dostępu do akt sprawy – jest tzw. „**poufny identyfikator sprawy**”. Jest on również zwany „**indywidualnym kodem**” i jest generowany dla każdego pozwanego w momencie zarejestrowania sprawy w systemie, a ujawniany mu z chwilą doręczenia nakazu zapłaty w treści pouczenia dołączanego do wydruku nakazu zapłaty. Wpisanie tego kodu w zakładce „Dostęp do akt sprawy i nakazów” powoduje **wyświetlenie całych elektronicznych akt sprawy**.

Skorzystanie z możliwości zapoznania się z treścią elektronicznego nakazu zapłaty lub aktami elektronicznymi **nie jest tożsame z wniesieniem przez pozwanego pisma procesowego drogą elektroniczną**. Dopiero wprowadzenie sprzeciwu za pośrednictwem konta użytkownika i złożenie pod nim podpisu elektronicznego będzie równoznaczne z wniesieniem sprzeciwu poprzez system teleinformatyczny e-Sądu.

14. Gdy pozwany o sprawie sądowej dowiedział się na skutek wszczęcia postępowania egzekucyjnego...

Istnieje możliwość, że pozwany o prowadzonej przeciwko niemu sprawie sądowej i wydanym nakazie dowie się dopiero na skutek rozpoczęcia przez komornika postępowania egzekucyjnego. Tak może się zdarzyć, kiedy nakaz zapłaty wysłano pozwanemu na nieprawidłowy adres jego zamieszkania lub wówczas, gdy pozwany nie podjął korespondencji z e-Sądu.

Obowiązkiem komornika jest obecnie, aby przy pierwszej czynności egzekucyjnej doręczyć dłużnikowi nie tylko zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z podaniem treści tytułu wykonawczego i wymienieniem sposobu egzekucji, ale i z pouczeniem o możliwości, terminie i sposobie wniesienia środka zaskarżenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Ponadto komornik do zawiadomienia dołącza **odpis zweryfikowanego przez komornika orzeczenia wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym**.

Co więcej, jeżeli podstawę egzekucji stanowić będzie tytuł wykonawczy w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty wydanego w EPU, **komornik pouczy dodatkowo dłużnika o treści istotnych dla dłużnika przepisów kodeksu postępowania cywilnego** dotyczących m.in. skutków doręczenia przez awizo, wniosku o przywrócenie terminu oraz wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty.

Dłużnik zatem, dysponując odpisem nakazu zapłaty i stosownym pouczeniem, może w takiej sytuacji od razu **złożyć sprzeciw od nakazu zapłaty** - w terminie dwutygodniowym od doręczenia mu zawiadomienia komornika wraz z odpisem nakazu.

Komornik będzie miał obowiązek **umorzenia postępowania egzekucyjnego** na wniosek, jeżeli orzeczenie, na którym oparto klauzulę wykonalności zostało uchylone lub utraciło moc, a tak się stanie, gdyż na skutek prawidłowo złożonego przez sprzeciwu nakaz zapłaty traci moc w całości.

Dłużnik może także złożyć **wniosek o zawieszenie przez komornika postępowania egzekucyjnego** prowadzonego na podstawie tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty wydanego w EPU, jeżeli nakaz zapłaty został doręczony w trybie awizo na inny adres aniżeli miejsce zamieszkania dłużnika ustalone w postępowaniu egzekucyjnym. To na jaki adres doręczano nakaz w trybie awizo komornik ustali na podstawie wydruku weryfikacyjnego. W tym przypadku rola dłużnika ograniczy się do złożenia wniosku o zawieszenie postępowania egzekucyjnego..

Należy jednak pamiętać, że zawieszenie postępowania egzekucyjnego w przypadku, o którym mowa w wyżej, nie wyłącza możliwości podejmowania przez komornika czynności mających na celu wykonanie w przyszłości tytułu wykonawczego, w szczególności zajęcia majątku dłużnika.

Oprac. dr Gabriela Bar, radca prawny

*Grupa Robocza ds. Elektronicznego Postępowania Upominawczego
Komitet Sterujący Informatyką
w Ministerstwie Sprawiedliwości*